

ქართლი და სასანიანთა ირანი III ს.
რელიგიური ასპექტი
KARTLI AND SASANIAN IRAN III C.
RELIGIOUS ASPECT

მარია მშვილდაძე
Marika Mshvildadze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: რელიგია, ისტორია, პოლიტიკა, გლიბტიკა
Keywords: Religion, History, Politics, Engraved gems

ახ.წ. I-III საუკუნეებში ქართლი “Pax Romana”-ს გეოპოლიტიკურ სფეროში შედიოდა. გამონაკლისს წარმოადგენს ახ.წ. III საუკუნის შუა ხანები, როდესაც ქართლის მეფე ამაზასპი პოლიტიკური სიტუაციიდან გამომდინარე, იძულებულია სახელმწიფო ორიენტაცია შეცვალოს და თავი ირანის შაჰის შაბურ I-ის ვასალად აღიაროს.

III საუკუნე მნიშვნელოვან პერიოდს წარმოადგენს სასანიანთა ირანისათვის, რომელსაც რელიგიური რეფორმების ხანა შეგვიძლია ვუწოდოთ (კარტირი და მანი. ზოროასტრიზმი და მანიქეველობა). ჩვენი ინტერესის სფეროს წარმოადგენს დავადგინოთ, თუ რამდენად აისახა სასანიანთა ირანში III საუკუნეში არსებული რელიგიური სიტუაცია ქართლზე. ნაშრომში ისტორიულ წყაროებსა და არტეფაქტებზე დაყრდნობით შესწავლილი და გაანალიზებულია იბერიასა და სასანიანთა ირანს შორის არსებული პოლიტიკური და რელიგიური საკითხები. კვლევის შედეგად დგინდება, რომ ქართლი პოლიტიკური სიტუაციიდან გამომდინარე, გვერდს ვერ აუვლიდა III საუკუნეში სასანიანთა ირანში მიმდინარე რელიგიურ პროცესებს, მაგრამ, იმავდროულად, ეს პროცესები ნაკლებად უნდა ასახულიყო ქართლზე. ნიშანდობლივია, რომ სასანური გლიპტიკური ძეგლები ქართლში უმეტესად IV საუკუნის შემდეგ ჩნდება და მთელი სასანური პერიოდის მანძილზე გრძელდება. გემა კი თანადროული ისტორიული დოკუმენტია, რომელზეც გამოსახული ღვთაებები, სიმბოლოები და რიტუალური სცენები, რაც სინათლეს ჰფენს ამა თუ იმ პერიოდის რელიგიურ რწმენა-წარმოდგენებს.

ლიტერატურა:

- ლუკონინი, ვ. გ. _ Lukonin, V. G.(1969). Kultura sasanidskogo Irana. [Culture of Sassanian Iran]. Moscow: Academy of Sciences Publishing House. “Nauka”.
- მშვილდაძე, მ.(2018). _ Mshvildadze, M.(2018). Sasanidskie celnokamennie perstni-peshati iz Pikrisgora (v Mckheta). [Sasanian Whole Stone Signets from the Piquisgora Sepulche]. Materiali mejdunarodnoi konferensii “Aktualnie problemi sovremennogo vostokovedenia”. 92-102. Baku: Azerbaijan National Academy of Sciences Publishing House.

- რამიშვილი, ქ. (1979). სასანური გემები საქართველოში. თბილისი: გამომცემლობა „მეცნიერება“.

In the I-III centuries A.D, Kartli was included in the geopolitical sphere of “Pax Romana”. The exception is the mid III century A.D., when King Amazasp of Kartli, due to the political situation, was forced to change his state orientation and recognize himself as a vassal of Shah Shapur I of Iran.

The 3rd century is an important period for Sassanid Iran, which can be called the era of religious reforms (Kartir and Mani. Zoroastrianism and Manichaeism). Our area of interest is to find out how much the religious situation in Sassanid Iran of the 3rd century reflected on Kartli.

The paper examines and analyzes political and religious issues between Iberia and Sasanian Iran based on historical sources and artefacts. The research shows that due to the political situation, Kartli could not bypass the religious processes taking place in Sasanian Iran in the 3rd century, but, at the same time, these processes supposedly had a smaller impact on Kartli. It is noteworthy that Sasanian engraved gems in Kartli appear mostly after the IV century and throughout the Sasanian period. The engraved gems a contemporary historical document on which the depictions of deities, symbols and ritual scenes shed light on the religious beliefs of this or that period.

References:

- Lukonin, V.G.(1969). Kultura sasanidskogo Irana [Culture of Sassanian Iran]. Moscow: Academy of Sciences Publishing House. “Nauka”.
- Mshvildadze, M. (2018). Sasanian Whole Stone Signets from the Piqrisgora Sepulche. Materials International Academic Conference “Contemporary research issues of Oriental studies”. 92-102. Baku: Azerbaijan National Academy of Sciences Publishing House.
- Ramishvili, K (1979). Sassanid engraved gems in Georgia. Tbilisi: Georgian National Academy of Sciences Publishing House.

ღვთისმშობლის მიძინებისადმი მიძღვნილი
თექსტების სამსაფუძვრებრივი განვითარების
სურათი ძველი ქართული ნათარგმნი ძეგლების
მიხედვით

A PICTURE OF THE THREE-STAGE EVOLUTION OF
THE TEXTS DEDICATED TO THE DORMITION OF THE
MOTHER OF GOD ACCORDING TO THE OLD GEORGIAN
TRANSLATED MONUMENTS

ნინო მელიქიშვილი
Nino Melikishvili

კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა
ეროვნული ცენტრი
Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts

საკვანძო სიტყვები: აპოკრიფი; ფსევდობასილი; საფუძვრი;
დიონისე არეოპაგელი; თეოლოგია.

Keywords: Apocrypal; Pseudo-Basil; Stage; Dionysius the Areopagite;
Theology.